

Jeremy Miles AS/MS

Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Pontio Ewropeaidd
Counsel General and Minister for European Transition

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

David Rees AS
Cadeirydd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

25 Awst 2020

Annwyl David,

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr ar 30 Gorffennaf yn dilyn fy ymddangosiad gerbron y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol ar 14 Gorffennaf.

Yn eich llythyr roeddech yn gofyn nifer o gwestiynau ar Hawliau Dinasyddion a Fframweithiau Cyffredin na chawsant sylw yn y Pwyllgor oherwydd yr amser a oedd ar gael. Mae'r cwestiynau a fy ymateb iddynt wedi'u nodi isod.

Hawliau Dinasyddion

- 1. Yn ôl y data gorau sydd ar gael, ar ddiwedd mis Mai amcangyfrifwyd bod dros 20,000 o ddinasyddion yr UE sy'n byw yng Nghymru heb wneud cais hyd yma i'r Cynllun Preswyllo'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE (EUSS). A wnewch chi gadarnhau bod gan Lywodraeth Cymru strategaeth wedi'i thargedu i annog gweddill dinasyddion yr UE yng Nghymru nad ydynt eto wedi gwneud hynny i wneud cais cyn y dyddiad cau ym mis Mehefin 2021?**

Ar ddiwedd mis Gorffennaf 2020, roedd y Swyddfa Gartref wedi cael 62,700 o geisiadau o Gymru, er bod hyn yn cyfeirio at nifer y ceisiadau yn hytrach na nifer yr ymgeiswyr. Nid wyf yn siŵr at ba ddata rydych chi'n cyfeirio ond, fel y mae'r Arsyllfa Ymfudo wedi nodi, nid yw'n bosibl cyfrif yn fanwl gywir nifer dinasyddion yr UE nad ydynt wedi gwneud cais. Y rheswm am hyn yw nad yw Llywodraeth y DU yn gwybod faint o ddinasyddion yr UE sy'n gymwys i wneud cais am EUSS ac mae cyfyngiadau pwysig ar amcangyfrifon o nifer dinasyddion yr UE sy'n byw yn y DU. Bydd rhai o'r bobl a wnaeth gais am y cynllun wedi gadael y DU, ond nid yw'n hysbys faint ohonynt fydd wedi gwneud hynny.

Golyga hyn nad yw'n bosibl cymharu niferoedd y bobl y rhoddwyd statws iddynt ag amcangyfrifon swyddogol o boblogaeth dinasyddion yr UE. Yn achos dinasyddion o rai

gwledydd, mae mwy o bobl eisoes wedi gwneud cais am y cynllun nag y mae'r amcangyfrif data swyddogol wedi dangos eu bod yn preswyllo yma.¹

Hefyd er y gall dinasyddion o Iwerddon wneud cais i'r Cynllun Preswyllo'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE mae nifer ohonynt yn annhebygol o wneud hynny gan y gallant symud yn rhydd ac yn byw yn y DU dan gytundeb yr Ardal Deithio Gyffredin. Amcangyfrifir bod 10,000 o ddinasyddion Gwyddelig yn byw yng Nghymru².

Byddwn yn parhau i bwysu ar y Swyddfa Gartref am ystadegau cliriach ar ba grwpiau yr ymddengys nad ydynt yn gwneud cais ac am lawer mwy o eglurder ar y ceisiadau a wrthodwyd (yn enwedig gan y gallai'r bobl hyn fod yn gymwys ac efallai y gallent elwa o gymorth mwy addas ar gyfer eu cais).

Er bod hwn yn fater a gadwyd yn ôl yn llawn, mae Gweinidogion Cymru wedi ymrwymo amser ac arian i gefnogi preswylwyr yng Nghymru i wneud cais llwyddiannus am statws preswyllydd sefydlog. Ein pryder mawr yw bod yna rai mewn grwpiau mwy agored i niwed neu wedi'u hallgáu a allai fod yn methu dod i gysylltiad â gwasanaethau'r Swyddfa Gartref yn hawdd. Mae gwaith Llywodraeth Cymru wedi cynnwys ymgyrchoedd yn y cyfryngau cymdeithasol a chyllid uniongyrchol i grwpiau trydydd sector sy'n gallu cysylltu â'r grwpiau hyn a'u cynorthwyo. Yn benodol, rydym wedi darparu tua £2m o gyllid trwy'r Gronfa Bontio'r UE a chyllid arall i sefydliadau gan gynnwys Cyngor ar Bopeth, Settled, Awdurdodau Lleol, a Newfields Law i estyn allan a chefnogi achosion mwy cymhleth, grwpiau llai cysylltiedig, plant sy'n derbyn gofal ac oedolion mewn gofal cymdeithasol.

Ar hyn o bryd mae Grŵp Cydlynu EUSS Cymru, dan gadeiryddiaeth Llywodraeth Cymru, ac sy'n cynnwys Newfields Law, Cyngor ar Bopeth Cymru, rhai a lwyddodd i gael grantiau'r Swyddfa Gartref, y Swyddfa Gartref a phartneriaid cyflenwi allweddol eraill, megis CLILC a CGGC yn cynllunio gweithgareddau cyfathrebu a chodi ymwybyddiaeth i ddod o hyd i ragor o bobl o grwpiau anodd eu cyrraedd. Bydd hyn yn helpu i ddatblygu strategaeth ar y cyd i dargedu dinasyddion yr UE sydd mewn perygl o beidio â gwneud cais hyd at y dyddiad cau ym mis Mehefin 2021.

Mae pandemig Covid-19 wedi atal grwpiau sy'n gweithio'n uniongyrchol mewn amgylchedd wyneb yn wyneb rhag cynorthwyo pobl gyda'u ceisiadau, ac wedi arwain at gau nifer o wasanaethau cymorth y Swyddfa Gartref dros dro. Yn ddiweddar, ysgrifennais at yr Ysgrifennydd Cartref i bwysu arni i ystyried ymestyn y dyddiad cau ar gyfer ceisiadau i'r cynllun fel nad yw pobl agored i niwed sydd angen cymorth ychwanegol yn cael eu cosbi ddwywaith o ganlyniad i'r pandemig.

Mae Llywodraeth y DU wedi gwrthod ymestyn y dyddiad cau ac yn honni y bydd cyfle pellach i wneud cais yn cael ei roi i rywun sydd â sail resymol dros fethu'r dyddiad cau. O ganlyniad, rwy'n parhau i bryderu bod dinasyddion yr UE, yn enwedig plant a phobl ifanc, nad ydynt yn ymwybodol o'r angen i wneud cais am y Cynllun Preswyllo'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE yn mynd i fod yn preswyllo'n anghyfreithlon yn y DU. Wrth i'r dyddiad cau agosáu byddwn yn pwysu ar Lywodraeth y DU i roi moratoriwm i bobl nad ydynt wedi gwneud cais am EUSS erbyn y dyddiad cau er mwyn osgoi senario "ymyl y dibyn" lle gallai fod miloedd o bobl yn dod yn breswylwyr anghyfreithlon dros nos.

---

¹ Not Settled Yet? Understanding the EU Settlement Scheme using the Available Data <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/reports/not-settled-yet-understanding-the-eu-settlement-scheme-using-the-available-data/>

²<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/datasets/populationoftheunitedkingdombycountryofbirthandnationality>

2. A allwch gadarnhau bod Llywodraeth Cymru yn mynd ati i fonitro dadansoddeg o'i hadnoddau ar-lein ar gyfer dinasyddion yr UE er mwyn pennu lefel yr ymgysylltiad â'r cyhoedd, h.y. nifer ymweliadau, ymholiadau neu adroddiadau adborth rheolaidd gan bartneriaid trydydd parti, megis cwmni Newfields Law neu Cyngor ar Bopeth Cymru?

Mae Llywodraeth Cymru yn monitro dadansoddeg trwy wefan Paratoi Cymru yn fisol. Mae'r wefan yn darparu cyngor ac arweiniad i ddinasyddion yr UE sydd angen gwneud cais am statws preswlydd sefydlog.

Cynhaliwyd ymgyrch ddigidol benodol i godi ymwybyddiaeth o EUSS rhwng 24 Chwefror a 24 Mawrth 2020 a thargedodd ddinasyddion yr UE yng Nghymru a oedd yn ceisio cyngor am EUSS a defnyddwyr a oedd yn pori gwefannau yn un o ieithoedd yr UE i helpu i wella'r modd roedd yr ymgyrch yn perfformio ac yn cyflawni. Cynhyrchwyd y deunydd mewn tair iaith flaenoriaethol – Pwyleg, Portiwgaleg a Rwmaneg.

Mae Llywodraeth Cymru yn cael adroddiadau ar weithgaredd misol gan Wasanaeth Cynghori ar Fewnfudo Newfields Law a chynhelir cyfarfodydd rheolaidd rhwng Newfields Law a thîm Trefniadau Pontio Ewropeaidd Llywodraeth Cymru i adolygu cynnydd a monitro gweithgaredd.

Mae Cyngor ar Bopeth hefyd yn darparu diweddariadau rheolaidd i Lywodraeth Cymru. Mae'n ofynnol iddynt adrodd yn ffurfiol bob chwarter a chael cyfarfodydd wythnosol gyda rheolwr prosiect Hawliau Dinasyddion UE Llywodraeth Cymru. Cyfarfod llafar yw'r diweddariad wythnosol wedi'i gynllunio i gadw mewn cysylltiad a rhannu gwybodaeth gan y ddau barti.

Mae'r adroddiad chwarterol yn cynnwys dangosfwrdd o ystadegau mewn perthynas â nifer y cleientiaid a welwyd, a pha faint a pha fath o faterion yr ymdriniwyd â hwy. Mae hefyd yn adrodd ar nifer y cleientiaid a gynorthwyir i wneud ceisiadau EUSS. Ategir y dangosfwrdd gan naratif sy'n amlinellu'r gweithgareddau ymgysylltu, y digwyddiadau a fynychwyd, a'r rhwydweithio a gyflawnwyd i hyrwyddo'r defnydd o'r ddarpariaeth.

3. Wrth ymateb i'r cwestiwn uchod, a wnewch chi ddisgrifio canfyddiadau allweddol y ddadansoddeg hon a sut bydd y rhain yn cael eu defnyddio yn yr amser sy'n weddill?

Mae nifer o wahanol ffynonellau gwybodaeth yn cael eu hystyried megis ystadegau'r Swyddfa Gartref ar geisiadau EUSS, adborth o'r wybodaeth a rennir yn y grwpiau cydlynu gan ddarparwyr gwasanaeth, cydgysylltwyr Brexit Llywodraeth leol a chydgyssylltwyr cydlyniant cymunedol yn ogystal ag o waith grŵp gyda phobl a allai fod mewn perygl o beidio â gwneud cais. Mae'r darlun cyfunol hwn yn llywio strategaeth y grŵp cydlynu ar gyfer gwaith targedu, cyfathrebu ac allgymorth pellach. Yn seiliedig ar waith hyd yma byddwn yn targedu:

a. Pobl nad ydynt yn sylweddoli y gallant wneud cais neu fod angen iddynt wneud megis plant, pobl (hŷn yn aml) a allai fod wedi bod â math arall o statws ar un adeg, rhai a wrthodwyd yn flaenrol ar gyfer rhyw fath o statws, a rhai â chofnod troseddol.

b. Pobl mewn amgylchiadau bregus oherwydd eu hoedran, neu eu galluoedd (gan gynnwys rhwystrau iaith a llythrennedd cyfrifiadurol, ond heb eu cyfyngu i'r rheini).

c. Pobl sy'n 'anodd eu cyrraedd' oherwydd eu bod yn gweithio oriau hir mewn amgylchiadau cymharol ynysig a phobl sy'n byw mewn lleoliadau anghysbell lle mae gwasanaethau

trafnidiaeth a seilwaith arall yn gyfyngedig a lle mae'r cysylltiadau ag eraill o'r un wlad neu mewn amgylchiadau tebyg, yn bell.

4. A allwch gadarnhau bod swydd Cydlynnydd EUSS a ariennir gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'i chynlluniau ar gyfer ymadael â'r UE heb gytundeb er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r EUSS, yn weithredol? A allwch roi'r wybodaeth ddiweddaraf am eu gwaith a'u cyrhaeddiad?

Ariannwyd swydd Cydlynnydd Cymru yn Settled (elusen sy'n gweithio gyda dinasyddion bregus ac anodd eu cyrraedd yr UE/AEE yn y DU) i recriwtio, datblygu a rheoli rhwydwaith o wirfoddolwyr, (neu Angylion Statws Preswlydd Sefydlog), i gynghori dinasyddion yr UE yn y gymuned, gan weithredu o dan esemptiad Lefel 1 EUSS Swyddfa'r Comisiynydd Gwasanaethau Mewnffudo (OISC). Erbyn diwedd mis Mawrth 2020, roedd gan y Cydlynnydd 10 o Angylion Statws Preswlydd Sefydlog wedi'u cofrestru gan OISC yng Nghymru ac mae gan bob un ohonynt gysylltiadau â chymunedau yn yr UE. Mae un Angel wedi'i leoli yng Ngorllewin Cymru, a'r lleill wedi'u crynhoi yn ardal De Cymru. Maent yn siarad llawer o wahanol ieithoedd yr UE rhyngddynt e.e. Eidaleg, Sbaeneg, Tsieceg, Slofaceg, Groeg a Bwlgareg, ac yn broffesiynol mae ganddynt brofiad amrywiol e.e. Cynghorydd Budd-daliadau, Athro Ysgol Uwchradd, Cynorthwydd Addysgu ESOL, Rheolwr Awdurdod Lleol a 5 darlithydd Prifysgol.

O ystyried cymaint o ddinasyddion yr UE sydd ym maes gofal cymdeithasol a gwasanaethau cyhoeddus eraill, aeth Settled ati i greu cysylltiadau ag undeb Unsain ac maent wedi recriwtio 17 gwirfoddolwr arall i ddod yn Angylion – mae'r rhain wedi'u lleoli yng Nghaerdydd, Pen-y-bont ar Ogwr ac Abergele. Roedd hyfforddiant wedi cychwyn ond oherwydd y coronafeirws mae wedi bod yn anodd cwblhau cofrestriad OISC (felly 7 sydd wedi'u cofrestru hyd yma).

Mae Settled hefyd wedi bod yn mynychu digwyddiadau i hyrwyddo EUSS, gan gynnig cymorth un i un i wneud ceisiadau ac ymgysylltu â sefydliadau a grwpiau ledled Cymru.

Mae Settled yn aelodau o Grŵp Cydlynu EUSS Cymru.

5. A yw gwaith y Cydlynnydd yn gyfyngedig i Gymru neu a ydynt wedi cyrraedd dinasyddion o Gymru sy'n byw yn yr UE27?

Mae swydd Cydlynnydd Cymru Settled sydd wedi'i hariannu i fod i weithio yng Nghymru ac ni wnaed gwaith gyda dinasyddion Cymru sy'n byw yn yr UE27. Mae'r cyfrifoldeb am gynorthwyo dinasyddion y DU sy'n preswyllo dramor yn amlwg yn fater a gadwyd yn ôl ac ni fyddai gennym wybodaeth nac adnoddau i nodi a chynorthwyo dinasyddion y DU sydd, neu sy'n ystyried eu hunain, yn Gymry.

6. Pa gefnogaeth, os o gwbl, sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru i'r rhai nad yw eu ceisiadau'n llwyddiannus? A ydych wedi trafod hyn gyda Llywodraeth y DU?

Drwy Wasanaeth Cynghori ar Fewnfudo Newfields Law, a Phrosiect Hawliau Dinasyddion UE Cyngor ar Bopeth, mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi holl ddinasyddion yr UE i wneud cais am eu statws preswlydd sefydlog. Pan ystyrir bod achos yn arbennig o gymhleth, bydd Newfields Law yn edrych ar y mathau hynny o achosion ac yn gweld lle sydd orau iddynt ddarparu cymorth. Hefyd, ceir cyngor i bobl na fu'n llwyddiannus gyda'u cais ac sy'n dymuno mynd trwy'r broses apelio neu gael eu cefnogi i ailymgeisio lle bydd pobl wedi cael

statws preswlydd cyn-sefydlog a'u bod yn credu y dylent fod wedi cael statws preswlydd sefydlog llawn.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i Lywodraeth y DU pam y cafodd pobl eu gwrthod, ac mae swyddogion wedi nodi bod hynny wedi digwydd yn bennaf o ganlyniad i ymgeisydd yn methu bodloni'r meini prawf, neu ddiffyg tystiolaeth i fodloni'r meini prawf. Gwrthodwyd nifer fach o geisiadau ar sail troseddau difrifol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i roi rhagor o wybodaeth yn ymwneud â cheisiadau a wrthodir.

7. A oes unrhyw drafodaethau wedi digwydd gyda sefydliadau'r UE, neu Aelod-wladwriaethau'r UE27, ynglŷn â dinasyddion yr UE yng Nghymru?

Fis Hydref y llynedd cynhaliais ddigwyddiad gyda'r Conswliaid Anrhydeddus yng Nghymru a byddwn yn parhau i weithio gyda'r conswliaid i hyrwyddo ein gwasanaethau cynghori yng Nghymru. Bydd y Prif Weinidog a minnau yn cyfarfod â Llysgennad yr UE i'r DU a benodwyd yn ddiweddar yn ystod yr wythnosau nesaf.

Fframweithiau Cyffredin

8. A fydd unrhyw gyfle i deddfwrfeydd a rhanddeiliaid gyfrannu at gytundebau amlinellol fframwaith cyn iddynt ddod yn weithredol ar ddiwedd y flwyddyn?

Bydd deddfwrfeydd a rhanddeiliaid yn cael cyfle i ddylanwadu ar ddatblygiad cytundebau amlinellol fframwaith:

- Bydd cyfle i'r deddfwrfeydd wneud hynny trwy sesiynau briffio technegol i'w pwyllgorau.
- Bydd rhanddeiliaid yn cael cyfle i gyfrannu trwy ymgynghori technegol. Bydd y broses hon wedi'i theilwra i'r fframweithiau unigol. Ar hyn o bryd mae sawl Fframwaith yn paratoi ar gyfer ymgynghoriad technegol gan gynnwys Caffael Cyhoeddus a Chyfraith Hylendid a Diogelwch Bwyd a Bwyd Anifeiliaid.

Bwriedir i'r prosesau uchod ddod i ben erbyn mis Rhagfyr 2020. Yna bydd craffu ffurfiol yn digwydd o ddechrau 2021.

Rhagwelwn y bydd nifer fach o fframweithiau sy'n fwy datblygedig yn cyrraedd y cam craffu ffurfiol yn gynharach, h.y. yn yr hydref.

9. Ar gyfer meysydd fframwaith lle na cheir cytundeb amlinellol fframwaith erbyn diwedd y flwyddyn, a wnewch chi ddisgrifio beth fydd y trefniant dros dro a beth fydd yn ei gynnwys?

Mae'r llywodraethau'n dal i drafod pa drefniadau dros dro y gallai fod eu hangen ar gyfer Fframweithiau nad ydynt yn cyrraedd y cam Cytundeb Amlinellol erbyn diwedd y flwyddyn.

Rwy'n gobeithio bod y wybodaeth hon o fudd i'r Pwyllgor.

Yr eiddoch yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS

Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Pontio Ewropeaidd
Counsel General and Minister for European Transition